

Bulgaars burgerprotest verdient actieve steun

Nederland en de EU kunnen in lidstaat Bulgarije het verschil maken door de protesten van burgers te steunen, betoogt Margarita Jeliaskova.

Vreedzaam en vastberaden protesteren Bulgaarse burgers al meer dan een week tegen de macht van een politieke elite die uit een catastrofale combinatie van oude communistische en nieuwere criminele netwerken bestaat. De alom geprezen, geweldloze machtsovergang van 10 november 1989 leidde via 'vriendjespolitiek' tot een samenballing van oude politieke en op criminaliteit gebaseerde economische macht. Toetreding tot de Europese Unie heeft dat niet kunnen keren, maar heeft wel een stille verandering onder burgers tweeweggebracht.

Tijdens de vijftien jaren van voorbereiding op de toetreding heeft de EU ertoe bijgedragen dat er een nieuwe generatie Bulgaren is opgegroeid met serieuze verwachtingen van fatsoenlijke politiek en behoorlijk bestuur. Die verwachtingen zijn keer op keer gefrustreerd door de oude elites – communistisch (BSP), populistisch (GERB), of Turks (DSP).

Uitwassen

Sinds de toetreding van Bulgarije tot de EU in 2007 hebben de EU en niet op de laatste plaats Nederland luidkeels kritiek gehad op het land, juist vanwege de nauwe banden tussen politici, hoge bestuurders en georganiseerde misdaad en de daarmee verbonden uitwassen. De burgerprotesten van de afgelopen week zijn een uiting van precies diezelfde kritiek. De nieuwe Bulgaarse middenklasse, gevoed met Europese waarden en normen, heeft zich de ideeën van rechtstaat, van transparant en integer bestuur, van onafhankelijke media en vrije meningsuiting eigen gemaakt.

Het wekt daarom verbazing dat, juist nu deze protesten in volle gang zijn, noch Europa, noch Nederland veel te zeggen heeft over de burgerprotesten in Bulgarije zelf. Juist nu

Demonstranten, verkleed als bruiden en bruidegom, dragen borden met de namen van de politieke partijen. FOTO REUTERS

zouden de publieke opinie en de media veel meer aandacht aan de protesten en hun achtergrond behoren te besteden. Maar het lijkt wel of alleen gewelddadige protesten (als in Turkije of Brazilië) voor de media voldoende nieuwswaarde hebben.

De officiële Bulgaarse media zelf zijn de laatste vijf jaar steeds afhankelijker geworden van plutocratische eigenaren (van het type Murdoch of Berlusconi) en dit heeft een rampzalige invloed op mediavrijheid en mediapluralisme gehad.

Daarom is het juist zo belangrijk dat vrije media in Nederland en andere Europese landen een meer volledig beeld van de huidige protesten presenteren. De goed geschoolde burgers die nu op straat zijn, gebruiken de sociale media om zich te organiseren, maar het zijn geen 'internetlosers', zoals een vertegenwoordiger van de Bulgaarse socialisten ze

heeft genoemd. Ze krijgen simpelweg geen gehoor bij de meeste westerse tv-zenders en kranten. Ook de Europese lidstaten en de EU zelf zouden de Bulgaarse regering onder veel grotere politieke druk moeten zetten. De politieke partijen in het Europees Parlement zouden de leiders van hun Bulgaarse zusterpartijen moeten aanzetten tot vernieuwing, in plaats van onverschillig de andere kant uit kijken.

Symbolisch

Nederlandse politici tonen alleen belangstelling voor Bulgarije als er weer een binnenlands debat over nog verdergaande beperking van arbeidsmigratie mee gewonnen kan worden. Nu er een kans is om een heuse Bulgaarse vernieuwingsbeweging te ondersteunen, al was het maar symbolisch, geven Nederlandse politici niet thuis.

De huidige burgerprotestbeweging is een enorme kans voor een nieuwe start in de Bulgaarse politiek. Steun voor onafhankelijke media en voor nieuwe of sterk vernieuwde politieke partijen kan juist nu het verschil maken. Europa en Nederland kunnen in een klein land als Bulgarije dat al deel uitmaakt van de EU veel meer bereiken dan in andere delen van de wereld. Wachten totdat het conflict tussen protesterende burgers en regering gewelddadig wordt, is zeer riskant. Het is nu tijd om burgers te steunen die iedere avond voor democratie en rechtsstaat de straat op gaan.

Co-auteurs: Antoaneta Dimitrova (Universiteit Leiden), Rob Hoppe (Universiteit Twente) en Bernard Steunenberg (Universiteit Leiden)

Margarita Jeliaskova
universitair hoofddocent aan de
Universiteit Twente

commentaar

De mening van de krant, verwoord door leden van de hoofdredactie en senior redacteuren.

Kabinet rekende zich te snel rijk met versobering pensioenopbouw

Nederland heeft relatief nog immer een goed pensioenstelsel. Hoe lang nog?

Het lukt het kabinet vooralsnog niet om voldoende draagvlak te krijgen voor het voornemen de fiscale faciliteiten voor de pensioenopbouw te versoberen. Bij oppositiepartijen en eigenlijk ook bij de organisaties van werkgevers en werknemers is te veel scepsis.

Klijnsma moest gisteren in opdracht van de Kamer opnieuw om de tafel om hun de belofte los te peuteren dat de verlaging van het maximum fiscaal onbelast op te bouwen pensioen (1,75 procent per jaar) ook daadwerkelijk zal leiden tot lagere pensioenpremies.

Het voorstel van het kabinet leek te mooi om waar te zijn. Een ver-

laging van de fiscaal vrijgestelde premie zou via de daardoor afgedwongen lagere pensioenpremie miljarden euro's vrijspelen. Door hogere belastinginkomsten en door hogere netto-salarissen. Eerbiedwaardige instituten als de Nederlandsche Bank verwachtten er een sterke impuls voor de economie van.

De grote bezwaren bleven tot nu toe echter sterk onderbelicht. Zo is het maar zeer de vraag of de impliciete aanname van het kabinet, dat pensioenfondsbesturen inderdaad de premie zullen verlagen, ook zo logisch is.

De koepel van pensioenfondsen liet tijdens een hoorzitting in de Kamer twee weken geleden al we-

ten dat dat niet zonder meer in de rede ligt. En terecht. De fondsen kampen nog altijd met tekorten en moeten daarom zowel de aanspraken van gepensioneerden als van nog werkende aangesloten deelnemers verlagen. Tekorten zijn nu niet bepaald een goede motivator om premies te verlagen.

Uit berekeningen van pensioenfondsen blijkt ook nog eens dat de aanname – langer doorwerken geeft ruimte voor een lagere premie met hetzelfde pensioen als eindresultaat – absoluut niet deugt. Jongere werknemers kunnen uiteindelijk volgens deskundigen tot wel zestig procent minder pensioen krijgen dan hun col-

lega's die binnenkort van hun oude dag gaan genieten.

De plannen van het kabinet rammen kortom aan vele kanten. Verblind door de miljarden die vrij zouden kunnen komen, tracht het kabinet de zaak door te zetten zonder een goed beeld te hebben van alle gevolgen.

Werkgevers en werknemers doen er, net als de oppositie in de Kamer, goed aan nadrukkelijker dan tot nu toe is gebeurd, aan te dringen op een goede inventarisatie van de gevolgen. Voor fondsen en voor aangesloten werknemers. Nederland heeft vergeleken met andere landen nog altijd een uitstekend pensioenstelsel. Dat kan echter heel snel veranderen.